

Égi békét hozott Laci bácsi

| JOÓ ISTVÁN | FOTÓ: FICSOR MÁRTON

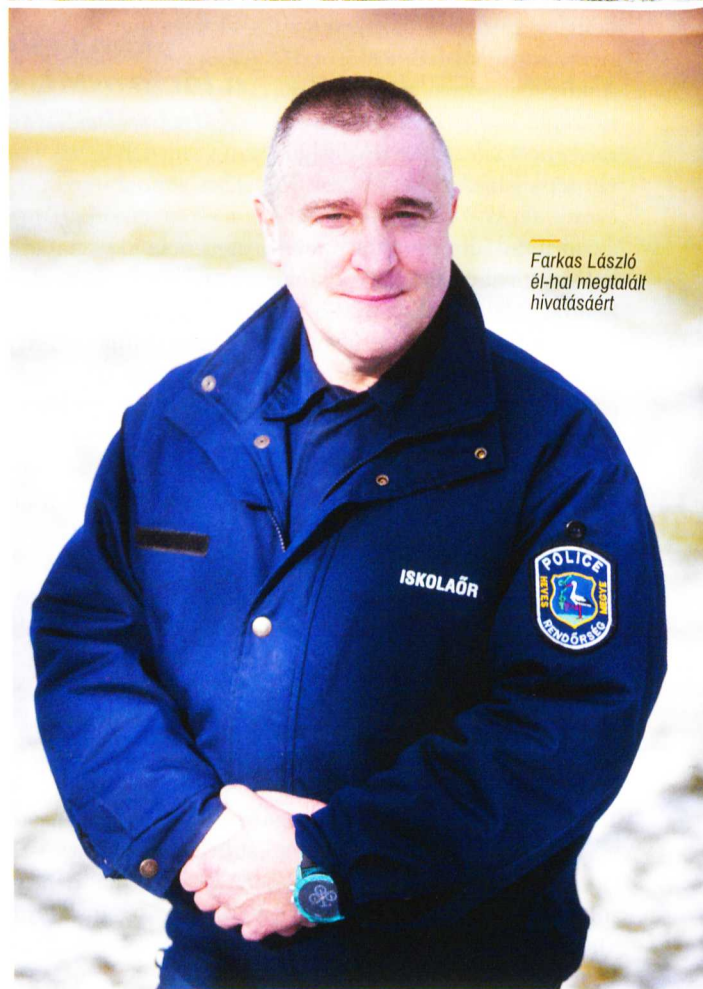
Megcsappant a bántalmazások, rendbontások száma abban a félezer intézményben, ahol szeptember óta iskolaőrség működik. Sok helyen viszont, ahol nem éltek a lehetőséggel, továbbra sem sikerült felszámolni az erőszakot. Lapunk egy mátrai faluban gyűjtött benyomásokat a nagy port kavaró intézkedés hatásairól.

Parád alapvetően jó kedélyű emberek lakta falu az Észak-Mátrában. Derűsek, közvetlenek a tanárok, az igazgató, a szeptemberben érkezett iskolaőr és a tanulók is, legyenek palócok vagy romák. A riportalapozás ezúttal a havas iskolaudvar, hiszen a koronavírus-járvány elleni védekezés értelmében most is tilos az idegeneknek a belépés az iskolába. Két irányban is festői a látvány. Az udvar hátsó végében egy fenyvesszel borított domb, a szemközti oldalon a házak közül a Kékes csúcs kandikál elő.

ETNOSZOCIÁLIS ÁRNYAK

Szikrázik a nap, megcsodáljuk, hogy a gyér és sáros hóból is milyen ügyesen varázsolnak ágyúgolyó méretű hólabdákat a kisiskolások. Vannak magányos gyártók, de jellemzőbb a kooperáció, „bőrszíntől függetlenül”. Becslések szerint harminc százalék a Fáy András Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában a cigány kisebbségi gyerekek aránya. Semmi nem utal konfliktusra.

Hogy miért említjük mégis az etnikai arányokat? Nem kell kitekinteniünk Heves megyéből ahhoz, hogy megállapítsuk: a romaintegráció felemássága és az iskolai erőszak részben fedi egymást. Idézzük csak fel: az utóbbi felszámolásáról és megelőzéséről szóló, tavaly júniusban született törvény közvetlen kiváltó oka a gyöngyöspatai szegregációs perek kimenetele volt. A patai iskolából a nem cigány szülők szinte már mind elvitték gyermekeiket más települések iskoláiba, ugyanis a cigánysorokhoz tartozó gyerekek egy része és

Farkas László él-hal megalált hivatásáért

szüleik félelemben tartották a többi tanulókat és a tanárokat. Tavaly ennek ellenére olyanoknak is szép kártérítési summákat ítétek, akik egykor a vétkesek között voltak. Ez irányította rá a figyelmet az egyre elviselhetetlenebb jelenségre, amelyben legtöbbször halmozottan hátrányos helyzetű roma családok voltak negatív szereplők.

„Nálunk Parádon nem olyan a helyzet, mint Gyöngyöspatán – mondja Révész Lilla iskolaigazgató. – Itt a két etnikum mindig is békében élt egymással. Dehogyan kértünk volna iskolaórt, ha pont egy éve nem történt volna mégis egy riasztó eset, amely felkavarta a tanári kart és a szülői munkaközösséget. Egy hétgyermekes anya berontott az iskolába, és bántalmazta az egyik tanárnőt, a nyakánál fogva odaszorította az iskolafolyosó falához. A tanárnő előzőleg kiküldte az asszony lányát az osztályteremből, azt a túlkoros nyolcadikos tanulót, aki engedetlenséggel és átkiabálással zavarta az órát. A lány ahelyett, hogy a folyosón maradt volna, hazarohant, és fölhergelte anyját a tanár ellen. Ő ki tudott rontani az iskolából, az édesanyja meg be tudott rontani. Falusi kis iskola vagyunk, az ajtók nincsenek zárva, és nincs portás vagy hasonló munkakörű dolgozónk, aki feltartóztathatta volna őket.”

**„Sikerült megértetnie a serdülővel,
hogy testi fölényünket a sporton
kívül csak a többiek védelmére
szabad felhasználni”**

Közbevetőleg: a parádi döntést, miszerint e tanévre igényt nyújtsanak be iskolaórra, fényesen igazolta a közeli Kompolton nemrég történt súlyos tanárbántalmazás híre. Az orresontja is eltörött annak a férfi tanárnak, akit tanítás után a buszmegállóban „rendezett le” egy család októberben. Az önbíráskodás azzal függött össze, hogy az említett családhoz tartozó kezelhetetlen fiúnak egy kiélezett pillanatban fülest adott a pedagógus. Valószínűleg nem csattant volna el a – liberális jogvédők által a lehető legnagyobb szakmai-erkölcsi bűnnek kikiáltott – tanári pofon, ha van Kompolton iskolaőr, aki visszatartó erőt jelent, és intézkedhet a tanítást rendszeresen zavaró diákokkal szemben. Az ottani intézmény, bár jóval súlyosabb a faluban az etnoszociális probléma, mégsem élt a lehetőséggel, azaz nem kért iskolaórt. Ám a hírek arról is szóltak: Horváth László Heves megyei parlamenti képviselő, miniszterelnöki megbízott a tanárverést követően nyomban kijárta, hogy a kompolti tanárok soron kívül kapjanak ilyen segítő személyzetet.

Kompolttal szemben itt, Parádon már a teljes tanfélév tapasztalatait fel lehet mérni. Révész Lilla megerősíti, hogy a helybéli őslakosnak számító, képzett iskolaőr jelenléte biztonságot jelent a pedagógusoknak. Kevesebb a fegyelmezési probléma, ráadásul a középkorú férfi segít a gyerekekre vonatkozó járványügyi szabályok betartatásában is.

Révész Lilla
iskolaigazgató
szerint jó
döntést hoztak

Arról nem is beszélve, hogy reggelente polgárörként segít a szűk parkolójú iskola előtt a forgalom szabályozásában, a balesetek megelőzésében.

A RENDVÉDELEM FELÉRTÉKELŐDÉSE

Kezdetben kicsit aggódott a tantestület, mi süllhet ki az iskolaóri dologból. Az igazgató felsorolja, mi mindentől félték a tanárok: „Tartottunk attól, hogy a szülők azt hiszik majd, mégsem elég jó az iskola, illetve nem vagyunk szakmailag eléggé felkészültek, ha iskolaört kérünk. De ez az aggodalom nem igazolódott, ahogy az sem, hogy esetleg pont egy biztonsági ember jelenléte készíti a gyerekeket arra, hogy feszegessék a határokat. Kiderült, ha egy határozott, de harmonikus személyiségű és gyerekbarát beállítottságú iskolaőr hívja fel a figyelmet a bűnelkövetés tilalmára, akkor a gyerekek szívesen megfogadják az intelmeket ahelyett, hogy szabályokat akarnának áthágni. Ez nekünk érezhető segítség, mert – talán a családok gyakori válsága miatt is – bevallottan küzdünk olykor fegyelmezési problémákkal. Az elején bizonytalanok voltunk abban is, hogyan választjuk el a fegyelmezési feladatainkat, mely ponton kell az

„Egy hétgyermekes anya odaszorította a tanárnőt az iskolafolyosó falához”

iskolaörnek átadnunk az irányítást, de hamar kialakult a megfelelő szereposztás. Ha például az ő látókörébe kerül egy folyosói dulakodás, akkor szétválasztja a feleket, esetleg kinyomozza a közvetlen előzményeket, az eset átbeszélése és az esetleges retorzió pedig már a mi dolgunk.”

A riportkészítést nem csak az nehezíti, hogy a járvány miatt nem léphetünk be az iskolába. Az is újságírói kihívás, hogy az iskolaőr nemigen adhat konkrét nyilatkozatot. Ez persze érthető: egyrészt mert az iskolaőrök eleve a rendőrség kötelékébe tartoznak, másrészt mert mi is olvastunk olyan cikket balliberális lapban, amelyben a szerző egy magát megnevezni nem akaró biztonsági ember állítólagos nyilatkozatával igyekezett bizalmatlanságot kelteni a kezdeményezéssel szemben. A szeptember elsején, tehát a tanév beköszöntekor megjelent anyag címe is árulkodó: „Ha Pistike szétrúgja a padot”, az iskolaőrök előveszik rosszabbik énjüket, persze a péppé verés nem opció...

Mindentől függetlenül sikerült feltérképeznünk a parádi iskolaőr személyét és hatását a helyi sulira. A tapasztaltak magukért beszélnek. A szünetben az udvarra kiengedett gyerekek hallgatnak Farkas László szavára. Felnéznek rá,

s közben derűs viszonyt ápolhatnak vele. Kiderül ez akkor, amikor fotósunk kedvéért közös hógolyózásba kezdenek. Egy hógolyó eltalálja Lászlót, aki erre viccesen reagál. A férfi eredetileg építőipari szakmunkás, kisvállalkozása volt helyben, előtte az egyik alföldi nagyvárosban egy üzletember biztonsági kísézőjeként kereste kenyerét. Pár éve megérezte az idők szelét, a rendvédelem felértékelődésére, polgárőr lett. Miután a parádi oktatási intézmény iskolaőrt igényelt, mind a rendőrség, mind a polgármester, mind pedig az akkori iskolaigazgató őt támogatta. Referenciát jelentett a nagy óraszámú, eredményes polgárőri ténykedés.

Előzőleg ő is elvégezte az iskolaőri tanfolyamot, amely többek között jogi, pszichológiai, pedagógiai alapismereteket adott, és persze felkészítette a gyakorlati intézkedés protokolljára, taktikájára, kivitelezésére. A hivatalos intézkedés lényege a cselekmény megakadályozása. De ha a tettegesség addig fajul, hogy komolyabb sérülés adódik, az iskolaőr hatásköre nem terjed ki az ügy teljes rendezésére. Fő feladata a további elkövetés megakadályozása és a helyszín biztosítása, valamint hogy hívja az illetékes rendőröket. Szerencsére ilyenre nem került sor Pará-

don. Minden a megelőzés síkján folyik, a kisebb anomáliákat iskolaőri kiselőadásokon beszél meg, ami a tanórákból csak néhány percet vesz igénybe. Minden azt mutatja: az iskolaőr jelenléte jótékony hatással van a gyerekekre.

VISSZATARTÓ HATÁS KÉNYSZERÍTŐESZKÖZÖK NÉLKÜL

A hegyi faluban is bebizonyosodott, hogy korántsem mindig „roma színezetű” a fegyelmeztelenség. Egyszer az iskolaőrnek egy nem cigány származású felső tagozatos fiút kellett fegyelmeznie a szünetben. Az egyébként máskor jó magaviseletű, sőt társaira is békítő hatással lévő srác azt gondolta viccesnek, hogy hátulról lerántja egy másik fiú nadrágját. A közbelépő iskolaőr elmagyarázta neki: ez gyakorlatilag a másik megalázása, és olyan, mint a könnyű testi sértés.

Farkas László a cigány tanulókkal is szót ért. Egy közülük való fiút, aki boksztudásával némely esetben mások fölött hatalmaskodott a suliban, azzal szerelte le, hogy felfedte: ő is jártas a harcművészetben. Sikerült megértetnie a serdülővel, hogy testi fölényünket, ügyességünket a sporton kívül csak a többiek védelmére szabad felhasználni.

**„Az iskolaőröknek hónapról
hónapra kevesebbszer
kell intézkedniük”**

Parádi benyomásaink tehát cáfolják némely pedagógiai szakszervezet és romajogvédő egyesület rosszhiszemű kifakadásait, miszerint „elfogadhatatlan az iskolában gumibottal felszerelt iskolaőr fenyegető jelenléte”. Légből kapott pszichologizálásnak tűnik az is, hogy egy iskolaőr rossz hatással van a gyerekek életének későbbi kimenetelére. Ide, a Kékes lábához szinte az égi béke költözött le Laci bácsival. Ha pedig mégis újra történne olyan, ami tanárt veszélyeztet, akkor szerencsére nem kell arra hagyatkozni, amit egy baloldali szakszervezet érzéketlenség-gel ajánlgat: „Súlyos esetben a pedagógus, az igazgató ki tudja hívni a rendőrséget, legyen ez elegendő!”

Az iskolai erőszak elleni kormányintézkedések egyik fő előkészítője, Horváth László kapott a munkájáért hideget-meleget. Most némi elégtétellel számolhat be arról, hogy „láthatóan szükség van az iskolaőri intézményre, és a bizalom is érzékelhetően megvan iránta”. Ennek bizonyítékául említi a fideszes politikus, hogy a csatlakozó iskolák száma elérte a kormányhatározatban megjelölt ötszázas felső határt. Ráadásul szeptember óta további nyolevan intézmény jelezte az iskolaőrök iránti igényét. Ők sem csúsztak le a lehetőségről, mert mint a miniszterelnöki megbízott ígéri: a következő tanévtől szeretnék bővíteni az iskolaőrös oktatási intézmények körét.

Más adatok miatt is igazolódni látszik a módszer országos sikere. A bevetett iskolaőröknek hónapról hónapra kevesebb-szer kell intézkedniük. Szeptemberben még körülbelül kétszáz intézkedés volt országsszerte – általában bűnmegelőzési célú figyelemfelhívásról volt szó –, októberben ez a szám már csak ötvenöt, novemberben és decemberben mindössze húsz volt. A legtöbb esetben az iskolaőrnek felszólítást, visszatartást

kellett alkalmaznia, illetve igazoltatást. „Az ellenzék azt szajkózta az intézmény bevezetése előtt – idézi fel Horváth László –, hogy gumibottal, bilincssel, gázsprével szálljuk meg az iskolákat a diktatórikus félelemkeltés nagyobb dicsőségére. Tény, hogy ezeknek az engedélyezett eszközöknek okkal

szánunk visszatartó, megelőző és elrettentő szerepet, ám rendőrbot alkalmazására szeptembertől decemberig csak egyetlen alkalommal került sor a félezer érintett iskolában, ugyancsak egyszer kellett bilincset használni, gázsprére pedig eddig nem volt sehol szükség.”

Hazaérve sem szabadulunk a békés iskolaudvari képtől, amely Parádon fogadott minket. A kevés alapanyagból is szép hólabdákat építő gyerekek látványa azt is példázhatja, hogy ahol megteremtődnek a zavartalan tanítás feltételei, ott remény van arra, hogy a tanulók kezükbe vegyék és formálják sorsukat. Függetlenül attól, hogy származási közösségük magyar vagy cigány.

„A gyerekek hallgatnak az iskolaőr szavára, felnéznek rá, s közben derűs viszonyt ápolhatnak vele”